

CZU 373.3:796.03

ARGUMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A NORMATIVELOR PREGĂTIRII MOTRICE A ELEVILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Ghețiu Adelina¹,

Demcenco Petru²,

^{1,2}Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. În articol este prezentată informația științifică referitoare la cercetarea dezvoltării pregătirii motrice a elevilor din învățământul primar în baza exemplului instituțiilor de învățământ din localitățile rurale ale raionului Ialoveni din Republica Moldova. Pentru prima dată, în ultimii 37 de ani (din anul 1978), conform cercetării în masă a nivelului pregătirii motrice a copiilor din clasele primare, a fost fundamentat un model de normative corespunzătoare manifestării lor motrice, iar controlul asupra îndeplinirii lor va contribui la dezvoltarea cu succes a elevilor.

Cuvinte-cheie: abordare științifică; normative conform vârstei; pregătire motrice; elevi ai claselor primare; stare fizică; teste motrice; dezvoltare fizică; metode analitico-matematice; educație fizică; cultură fizică.

Actualitatea problemei abordate. O etapă de vârstă importantă în dezvoltarea copilului este treapta primară. Pe de o parte, de mult timp este cunoscut și înțeles că activitatea motrice optimă conform vârstei copiilor în perioada claselor primare contribuie la dezvoltarea lor funcțională, mentală și motrice la momentul oportun, care le asigură dezvoltarea sănătății necesare și succesul în procesul educațional. De asemenea, formează motivația stabilă pentru practicarea independenței și de durată a exercițiilor fizice [1].

Pe de altă parte, în practică, prin cele mai diferite moduri, încercăm să reducem importanța educației fizice pentru copii, arătând astfel că *educația fizică* este o disciplină secundară pentru ei și nu este atât de importantă în cadrul procesului educațional [1, 2]. Trebuie remarcat faptul că acest lucru în țara noastră de mai mulți ani se realizează cu succes.

În același timp, neasigurarea unei pregătiri motrice corespunzătoare conform vârstei elevilor duce la tulburări funcționale - motrice grave, lăsând o amprentă negativă semnificativă pentru viața lor de mai departe. La aceasta, de asemenea, contribuie și astfel de factori negativi ai actualității, cum ar fi: pregătirea motrice a elevilor din Republica Moldova, inclusiv a elevilor claselor primare, în special din instituțiile de învățământ ale localităților rurale, care în prezent este extrem de scăzută și care nu corespunde norme-

lor vârstei; progresul excesiv al factorilor negativi ai dezvoltării copiilor – scolioza, platipodia și obezitatea (aproximativ până la 50-70%); majoritatea învățătorilor de educație fizică în clasele primare (diriginții acestor clase) nu sunt specialiști în acest domeniu și nu pot asigura calitatea în procesul pregătirii fizice a copiilor; condițiile materiale și financiare disponibile (inclusiv sălile de sport) pentru orele de educație fizică cu elevii din clasele primare lasă de dorit în marea majoritate a instituțiilor de învățământ din Republica Moldova [5].

În plus, este binecunoscut faptul că unul dintre factorii care rețin dezvoltarea sistemului educației fizice a elevilor este, de asemenea, centralizarea excesivă, iar uneori chiar și descentralizarea dirijării activității motrice a copiilor în general și a educației fizice a elevilor în special. Detalierea, standardizarea și unificarea exagerată a programelor și directivelor „venite de sus” nu stimulează activitatea creativă în căutare de soluții noi, inovatoare într-o anumită școală. Conținutul programelor este uneori în contradicție cu particularitățile de vârstă ale dezvoltării copiilor care locuiesc în diferite raioane ale Republicii Moldova, cu diferite condiții climatice locale, obiceiuri și tradiții ale populației, cu diverse resurse materiale disponibile [1, 2, 5].

Mai mult de douăzeci de ani în urmă, de asemenea, se impuneau normative și indicatori uni-

ficați ai nivelului pregătirii fizice corespunzătoare a elevilor, fapt care avea drept consecințe negative exagerări și falsificări ale rapoartelor și indicilor (GMA etc.).

Trebuie, de asemenea, remarcat, că actualmente unele încercări de a impune de sus „normative” unificate ale pregătirii motrice pentru elevii din instituțiile de învățământ ale Republicii Moldova nu au justificare științifică și au la bază o atitudine birocratică formală a specialiștilor din acest domeniu. Astfel de abordări nu contribuie la dezvoltarea fizică și intelectuală corespunzătoare a elevilor.

În opinia noastră, o situație similară există, în general, în întregul sistem educațional și la „cele mai semnificative” discipline (considerate ca atare în mod greșit): matematica, fizica, chimia, istoria și altele.

Anume din acest motiv reforma sistemului educațional, la această etapă, în Republica Moldova este relevantă, inclusiv cea a educației fizice, ca cel mai universal mijloc de îmbunătățire a dezvoltării educaționale integrale a elevilor.

Credem că, la etapa actuală de dezvoltare a învățământului preuniversitar din Republica Moldova, este necesar a elabora și utiliza idei inovatoare și abordări științifice pentru îmbunătățirea procesului educațional la educația fizică pentru elevi prin organizarea corespunzătoare a acestuia, evaluarea obiectivă și estimarea nivelului pregătirii motrice a elevilor, în special în clasele primare, vârstă la care se fundamentează necesitatea motrice și activitatea intelectuală pentru o perioadă de durată mare.

Obiectivele cercetării:

1. A elabora științific și a valida un număr optim de teste motrice, conform vârstei, pentru identificarea nivelului pregătirii fizice a elevilor claselor primare din localitățile rurale.
2. A studia starea motrice a elevilor claselor primare din instituțiile de învățământ ale raionului Ialoveni în baza testelor validate științific.
3. A elabora științific normative-model corespunzătoare și credibile ale nivelului pregătirii motrice pentru elevii claselor primare din instituțiile de învățământ ale raionului Ialoveni.

Organizarea cercetării

Prin studierea surselor bibliografice accesibile, precum și în baza experienței pedagogice a specialiștilor de educație fizică, inclusiv a experienței proprii, am elaborat pe baze științifice un complex optimal de teste motrice, care dispun de un nivel suficient de validitate, fiabilitate și conținut informațional. Au fost examinați în total 1547 de băieți (68%) și 1358 de fete (65%) din clasele primare ale instituțiilor de învățământ din raionul Ialoveni. Rezultatele obținute au servit drept temelie pentru elaborarea normativelor corespunzătoare vârstei elevilor din clasele primare.

Rezultatele cercetării

Pentru realizarea primului obiectiv a fost necesar să determinăm numărul optim de teste motrice fiabile, care reflectă dezvoltarea capacităților de viteză, coordonative, de forță, inclusiv a celei statice, de forță-viteză, de rezistență, de suplețe ale elevilor claselor primare din localitățile rurale și care permit determinarea stării motrice reale a copiilor.

În Tabelul 1 este prezentat un set de teste din literatura de specialitate cunoscute de toți [2, 3], ce caracterizează, prin rezultatele lor, într-o anumită măsură, nivelul dezvoltării calităților fizice indicate de noi, specifice pentru dezvoltarea, conform vârstei, a elevilor din clasele primare. Totodată, rezultatele obținute prin aceste teste au fost supuse prelucrării matematico-statistice pentru calcularea caracteristicilor statistice principale, în baza cărora s-a efectuat analiza de corelație a influenței lor reciproce. O astfel de interconexiune a testelor prezentate ne-a permis să determinăm acel grup optim dintre testele propuse, care, conform rezultatelor lor, poate reflecta veridic abilitățile motrice specifice elevilor din clasele primare. Rezultatele analizei sunt prezentate în Tabelul 1, iar legăturile semnificative ($P < 0,05-0,01$) sunt evidențiate cu bold.

Prin urmare, au fost selectate anume acele teste motrice care au avut cel mai mare număr de niveluri semnificative ale coeficienților de corelație. Excepție a fost testul „Alergare 30 m”, care conține, la fel ca și testul „Alergare de suveică”, același număr de interconexiuni fiabile, cu toate acestea nu ne-a satisfăcut din motivul că al doilea test, deopotrivă cu viteza mișcării, evidențiază mai pregnant abilitățile de coordonare decât primul.

În această ordine de idei, din douăsprezece

teste propuse, a fost selectat un număr optim (5) de teste motrice, relativ simple prin metoda efectuării lor, dar care reflectă în mod fiabil calitățile fizice studiate. Aceste teste sunt:

- alergare de suveică, 3x10m;
- săritura în lungime de pe loc;
- flotări din poziția sprijin culcat;
- ridicarea trunchiului din culcat pe spate în 30 sec;
- aplecarea trunchiului (picioarele drepte).

Tabelul 1. Matricea statistică a coeficienților de corelație (r), care reflectă intercondiționarea lor, la studierea capacităților motrice ale elevilor claselor primare din localitățile rurale

	Teste	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Alergare de suveică, 3x10m		0,427	0,510	0,368	0,536	0,350	0,625	0,400	0,375	0,501	0,290	0,278
2	Alergare 30m	0,427		0,409	0,311	0,478	0,315	0,587	0,370	0,383	0,468	0,285	0,310
3	Ridic. trunchiului din culcat în 30 sec	0,510	0,409		0,383	0,427	0,366	0,411	0,403	0,375	0,596	0,250	0,271
4	Aruncarea mingii med. de după cap	0,368	0,311	0,383		0,351	0,381	0,389	0,375	0,400	0,355	0,284	0,310
5	Aplecarea trunchiului (picioarele drepte)	0,536	0,478	0,427	0,351		0,377	0,480	0,404	0,388	0,412	0,409	0,321
6	Tracțiuni la bara fixă	0,350	0,315	0,366	0,381	0,377		0,365	0,406	0,360	0,510	0,344	0,396
7	Săritura în lungime de pe loc	0,625	0,587	0,411	0,389	0,480	0,365		0,345	0,400	0,453	0,383	0,296
8	Atârnat în echer, picioarele sub <90°	0,400	0,370	0,403	0,375	0,404	0,406	0,345		0,284	0,241	0,366	0,392
9	Săritura pe verticală de pe loc	0,375	0,383	0,375	0,400	0,388	0,360	0,400	0,284		0,260	0,385	0,280
10	Flotări	0,501	0,468	0,596	0,355	0,412	0,510	0,453	0,241	0,260		0,300	0,278
11	Proba „Flamingo”	0,290	0,285	0,250	0,284	0,409	0,344	0,383	0,366	0,385	0,300		0,241
12	Atârnaire la bara fixă	0,278	0,310	0,271	0,310	0,321	0,396	0,296	0,392	0,280	0,278	0,241	

Notă: n-12; P - 0,05; 0,01; 0,001
f=22; r = 0,404; 0,515; 0,629.

Pentru realizarea obiectivului al doilea, în baza testelor științific elaborate, s-a efectuat un studiu al capacităților motrice ale elevilor claselor primare din instituțiile de învățământ ale localităților rurale din raionul Ialoveni.

În Tabelul 2, sunt prezentați indicatorii statistici medii, integrali ai testării capacităților motrice ale elevilor claselor primare din localitățile rurale ale raionului Ialoveni, Republica Moldova.

Tabelul 2. Indicatorii statistici medii ai testării elevilor din clasele primare ale localităților rurale din raionul Ialoveni, Republica Moldova, conform abilităților motrice și modelului de criterii normative (cu $P < 0,05$)

Clasa	Teste	Alergare de suveică (sec)	Săritura în lungime de pe loc (cm)	Rid. trunc. din poziția culcat în 30 sec (nr. de rep.)	Flotări (nr. de rep.)	Aplecarea înainte (picioarele drepte) (cm)
	Rezultatele testării și normativele-model	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$
Băieți						
I	Rezultatele testării	12,46 $\pm$ 0,46	122,26 $\pm$ 2,62	14,28 $\pm$ 1,19	2,04 $\pm$ 1,03	3,42 $\pm$ 0,84
	Normativ-model	11,56 și <	127,00 și >	17 și >	4 și >	5 și >
II	Rezultatele testării	11,00 $\pm$ 0,68	131,76 $\pm$ 3,00	16,62 $\pm$ 1,25	2,60 $\pm$ 1,11	5,02 $\pm$ 0,95
	Normativ-model	9,67 și <	138,00 și >	19 și >	5 și >	7 și >
III	Rezultatele testării	10,03 $\pm$ 0,47	134,35 $\pm$ 2,73	17,47 $\pm$ 1,45	3,39 $\pm$ 1,54	6,15 $\pm$ 1,33
	Normativ-model	9,11 și <	140,00 și >	20 și >	6 și >	9 și >
IV	Rezultatele testării	8,87 $\pm$ 0,38	142,53 $\pm$ 3,71	19,91 $\pm$ 1,67	5,17 $\pm$ 1,66	7,33 $\pm$ 1,54
	Normativ-model	8,12 și <	150,00 și >	23 și >	8 și >	10 și >
Fete						
I	Rezultatele testării	13,28 $\pm$ 0,46	110,31 $\pm$ 3,13	14,88 $\pm$ 1,22	1,88 $\pm$ 1,14	4,10 $\pm$ 1,47
	Normativ-model	12,38 și <	116,00 și >	17 și >	4 și >	7 și >
II	Rezultatele testării	12,06 $\pm$ 0,70	124,71 $\pm$ 3,82	16,00 $\pm$ 1,38	2,17 $\pm$ 1,36	7,65 $\pm$ 1,51
	Normativ-model	10,69 și <	132,00 și >	19 și >	5 și >	11 și >
III	Rezultatele testării	10,87 $\pm$ 0,53	130,76 $\pm$ 2,85	18,85 $\pm$ 1,31	3,00 $\pm$ 1,76	8,60 $\pm$ 1,73
	Normativ-model	9,83 și <	136,00 și >	21 și >	6 și >	12 și >
IV	Rezultatele testării	9,11 $\pm$ 0,32	134,89 $\pm$ 3,66	20,73 $\pm$ 1,76	4,96 $\pm$ 1,70	9,46 $\pm$ 1,62
	Normativ-model	8,48 și <	142,00 și >	24 și >	8 și >	13 și >

Utilizând rezultatele obținute prin intermediul testării, am efectuat, de asemenea, calcularea principalelor caracteristici statistice ale șirurilor variaționale și, în baza lor, utilizând metoda statistică corespunzătoare de calculare a intervalelor credibile, am determinat normativele-model corespunzătoare ale manifestării motrice a elevilor din clasele primare ale instituțiilor respective.

După cum se poate observa din Tabelul 2, pentru fiecare clasă studiată au fost repartizate câte două rânduri: pe rândul de sus sunt reflectate rezultatele statistice medii ale testării; pe rândul de jos sunt evidențiate normativele-model corespunzătoare calculate, servind drept prag de tranziție al stării motrice conform vârstei de succes pentru calitățile fizice studiate.

Concluzii:

1. Pentru prima dată, în ultimii 37 de ani, s-a cercetat starea motrice a elevilor din clasele primare ale localităților rurale, din raionul Ialoveni, Republica Moldova.

2. Datele statistice ale stării motrice a elevilor claselor primare din localitățile rurale ne-au permis, pentru prima dată, la etapa actuală, să elaborăm pe baze științifice modele credibile de norme corespunzătoare, care vor servi drept repere pentru dezvoltarea motrice progresivă conform vârstei.

3. Pentru îndeplinirea cu succes a normativelor motrice propuse este necesar a mări considerabil activitatea motrice a elevilor din clasele primare în regimul timpului școlar, în opinia noastră, până la 4-5 ore săptămânal.

4. Cadrele didactice care desfășoară orele de educație fizică în clasele primare trebuie să fie specialiști cu studii superioare în domeniul pedagogiei.

5. Criteriile elaborate ale evaluării succesului activității motrice a elevilor claselor primare din raionul Ialoveni au fost testate în cadrul experi-

mentului pedagogic. Acest fapt este confirmat și prin Certificatul de înregistrare a obiectelor dreptului de autor și drepturile conexe despre invenție, seria OȘ, nr.5186 din 04.09.2015, eliberat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Carp I., Carp D., (2012). Metodologia organizării și desfășurării lecției de educație fizică cu elevii claselor primare în baza jocurilor dinamice. În: Materialele Conferinței științifice internaționale studențești „Probleme actuale ale teoriei și practicii culturii fizice”. Ediția a XVI-a. Chișinău: USEFS, p. 10-15.
2. Ghețiu A., (2017). Impactul educației fizice asupra formării competențelor cognitive la elevii claselor primare. Teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău: USEFS. 175 p.
3. Ланда Б.Х., (2005). Методика комплексной оценки физического развития и физической подготовленности. Москва: Издательство Советский спорт. 192 с.
4. Лях В.И., (1998). Тесты в физическом воспитании школьников. Москва. Издательство АСТ. 285 с.
5. Zavalîșca A, Demcenco P., (2014). Monitorizarea dezvoltării fizice și pregătirii motrice a elevilor din școlile Republicii Moldova la etapa actuală. Manual științifico-metodic. Chișinău: Editura USEFS. 129 p.